

Vergaderjaar 2024–2025

35 123

Machtiging tot oprichting van de Nederlandse financierings- en ontwikkelingsinstelling Invest-NL (Machtigingswet oprichting Invest-NL)

Nr. 43

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 november 2024

Hierbij bied ik uw Kamer de voortgangsrapportage 2023 aan waarin Invest-NL rapporteert over de voortgang die is gerealiseerd op haar taken en doelstellingen.

De voortgangsrapportage vloeit voort uit de aanvullende overeenkomst die tussen de Staat en Invest-NL is afgesloten. Hierin is afgesproken dat Invest-NL na afloop van elk boekjaar een voortgangsrapportage opstelt die inzicht biedt in de mate waarin de activiteiten vallen binnen de afgesproken doeleinden en investeringsdomeinen, en voldoen aan de beoogde resultaten. Tijdens de wetsbehandeling van de machtigingswet voor de oprichting van Invest-NL is toegezegd dat uw Kamer deze jaarlijks ontvangt.

Invest-NL heeft bij de oprichting als doel meegekregen om, indien de markt hierin onvoldoende voorziet, bij te dragen aan het financieren en realiseren van maatschappelijke transitieopgaven door het aanbieden van toegang tot ondernemingsfinanciering. Binnen de kaders van de wet en de aanvullende overeenkomst heeft Invest-NL haar eigen strategie geformuleerd waarbij vanaf de start prioriteit is gegeven aan de energietransitie, circulaire economie, *life sciences & health* en het financieren van innovatief snelgroeiende mkb (startups en scale-ups).

In deze brief geef ik een appreciatie op de voortgangsrapportage en ga ik nader in op de activiteiten en ontwikkelingen van Invest-NL in 2023.

Algemeen

Het jaar 2023 is het vierde jaar van Invest-NL sinds de oprichting in januari 2020. Het is een jaar geweest met volop ontwikkelingen. Er is voor € 288 miljoen aan nieuwe investeringen gerealiseerd, het was het eerste volledige jaar dat het *Deep Tech Fund* operationeel was, de Raad van

Bestuur is uitgebreid van 1 naar 3 leden en er is een start gemaakt met het beheer van de Beschermingsvoorziening Economische Veiligheid zoals aangekondigd in de brief van mijn voorganger op 4 juli 2023.¹

i. Investeringsactiviteiten

Investeringsactiviteiten

Het doel van de investeringstak is om direct te investeren in bedrijven en indirect in fondsen daar waar de markt niet, of slechts gedeeltelijk in kan of wil voorzien. Dit zijn vaak ook ondernemingen die in beginsel moeilijker financieerbaar en complexer van aard zijn. Naast een goede business case zijn maatschappelijk rendement, impact en ESG belangrijke elementen waarnaar gekeken wordt bij een investering. Zo zijn er in 2023 investeringen gedaan in SIF, een Nederlandse fabrikant van offshore funderingen voor windturbines, zonnepanelenproducent HyET Solar, Seenons, de «afvalregisseur» voor de circulaire transitie en *Deep Tech* scale-up Nearfield Instruments. Bij al deze investeringen heeft Invest-NL een cruciale rol gespeeld in het rondkrijgen van de benodigde financiering voor deze bedrijven.

Invest-NL heeft, inclusief het *Deep Tech fund*, circa € 2 miljard investeringskapitaal waarvan in 2023 voor € 288 miljoen aan investeringen is gerealiseerd. Hiervan is € 203 miljoen gecommiteerd aan nieuwe portfoliobedrijven en nieuwe fondsmandaten en € 85 miljoen is gecommiteerd aan bestaande portfoliobedrijven. Het bruto gecommiteerd investeringsvolume sinds 2020 komt hiermee uit op een totaal van € 910 miljoen aan 82 investeringen. Het aantal investeringsaanvragen is in 2023 met 76% toegenomen ten opzichte van het aantal in 2022.

Invest-NL heeft 266 investeringsaanvragen ontvangen waarvan 30 zijn goedgekeurd. Het niet verder in behandeling nemen van investeringsaanvragen ligt onder andere in het feit dat Invest-NL aanvullend dient te zijn aan de markt. Daarnaast moet er sprake zijn van een positieve business case die tot doel heeft maatschappelijke impact te maken, passend bij de gebieden waar Invest-NL kennis van heeft.

Invest-NL heeft het mandaat om zowel rechtstreeks te investeren in bedrijven en projecten als indirect. In 2023 betrof meer dan 80% van de (netto) nieuwe committeringen directe investeringen waarmee het totaal aan indirecte netto committeringen van 62% naar 50% daalde. De verhouding tussen indirecte fondsinvesteringen en directe investeringen rechtstreeks in bedrijven en projecten zal de komende jaren verschuiven naar indicatief 30/70%.

Mobilisatie privaat kapitaal

In 2023 is er voor € 692 miljoen aan privaat kapitaal gemobiliseerd door Invest-NL. In de eerste vier jaar sinds de oprichting van Invest-NL komt hiermee het totaal gemobiliseerd privaat kapitaal uit op ongeveer € 2,7 miljard. In deze periode heeft Invest-NL ruim € 859 miljoen netto van haar eigen kapitaal gecommiteerd. Dat betekent dat elke geïnvesteerde euro door Invest-NL 3 euro aan privaat kapitaal mobiliseert. Dit is een goed resultaat aangezien het van belang is dat Invest-NL in zijn werkzaamheden additioneel aan de markt opereert en daarbij bewerkstelligt dat andere private partijen (mee)investeren. Hiermee is Invest-NL complementair aan het bestaande aanbod op de markt.

¹ Kamerstuk 35 123, nr. 41.

Europa

Na jaren voorbereiding is Invest-NL implementing partner geworden van InvestEU en heeft Invest-NL met de Europese Commissie drie garantieproducten afgesproken op het gebied van first-of-a-kind plants, energie en *Deep Tech*. Ook is Invest-NL implementing partner geworden van de *Alternative Fuels Infrastructure Facility* (AFIF) en is het *Dutch Future Fund II* gelanceerd samen met het Europees Investeringsfonds (EIF) waarbij Invest-NL en EIF zich beide committeren voor elk € 100 miljoen.

Deep Tech Fund & Dutch Alternative Credit Instrument

Vanuit het *Deep Tech Fund* (DTF) heeft Invest-NL in 2023 een aantal nieuwe investeringen gedaan, waaronder de investering in SMART Photonics, SCIL en een vervolgfianciering in EFFECT Photonics en Nearfield Instruments. Het fonds heeft daarmee een gediversifieerde portefeuille opgebouwd van 5 bedrijven met verschillende sleuteltechnologieën.

Het *Dutch Alternative Credit Instrument* fonds (DACI) voorziet in de behoefte bij het mkb aan non-bancaire financiers en heeft in 2023 twee nieuwe investeringen goedgekeurd; Polestar Circular Debt Fund en WDL SME Fund. Het totale toegekende bedrag is daarmee met € 20 miljoen gegroeid naar € 50 miljoen, verspreid over 5 fondsen.

In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de kerncijfers over 2023. Een gedetailleerd overzicht van de portefeuille op transactieniveau is te vinden in de voortgangsrapportage van Invest-NL.²

Tabel 1 – Kerncijfers Investeringsactiviteiten

	2023	2022	2021
<i>Aanvragen</i>	266	151	142
<i>Goedgekeurd</i>	30	27	24
<i>Gecommitteerd</i>	22	25	23
<i>Waarvan gericht op carbon-neutrale en/of circulaire economie</i>	17	15	11
<i>Netto gecommitteerd investeringsvolume (cumulatief)</i>	€ 859 mln.	€ 617 mln.	€ 457 mln.
<i>Waarde uitgekeerde portefeuille per ultimo</i>	€ 354 mln.	€ 220 mln.	€ 134 mln.
<i>Totaal gemobiliseerd kapitaal in boekjaar</i>	€ 692 mln.	€ 584 mln.	€ 1.121 mln.
<i>Aangetrokken Europees kapitaal/garanties</i>	€ 19 mln.	€ 106 mln.	€ 117 mln.

ii. Ontwikkelactiviteiten

EZ is beleidsverantwoordelijk voor de ontwikkeltak (Business Development) van Invest-NL en geeft hiervoor jaarlijks een subsidie. Business Development heeft als doel de investeringsbereidheid van financiers en investeerders te vergroten door knelpunten weg te nemen die groei en opschaling van bedrijven in de weg staan. De activiteiten van de ontwikkeltaak richten zich met name op de energietransitie, circulaire economie, het duurzaam toegankelijk houden van de zorgsector en Agrifood. De activiteiten van Business Development bestaan uit marktontwikkeling (onder andere marktonderzoeken en consortiavorming), het ontwikkelen van financieringsinstrumenten (productontwikkeling) en het begeleiden van bedrijven en projecten door ondersteuning te bieden in het oplossen van fundamentele knelpunten zodat ze beter kunnen groeien en opschalen (propositiebegeleiding).

² Zie pagina 22 Voortgangsverslag 2023 Invest-NL.

In tabel 2 staat een overzicht van het aantal gerealiseerde ontwikkelactiviteiten met een uitsplitsing naar activiteiten die zijn gericht op een carbon-neutrale en/of een circulaire economie.

Tabel 2 – Ontwikkelactiviteiten Business Development

	Gerealiseerd			Waarvan gericht op een carbon-neutrale en/of een circulaire economie			Werk in uitvoering per jaareinde	Waarvan gericht op een carbon-neutrale en/of een circulaire economie
	2023	2022	2021	2023	2022	2021	2023	2023
Productontwikkeling	5	2	3	3	2	2	21	14
Propositiebegeleiding	10	5	7	4	5	5	15	10
Marktontwikkeling	14	16	12	12	13	10	39	19

In 2023 zijn er 14 marktontwikkelingstrajecten voltooid, 5 financiële producten ontwikkeld en 10 proposities begeleid.

Via marktontwikkeling maakt Invest-NL markten inzichtelijker, waardoor de investeringsbereidheid voor financiers toeneemt. Voor innovatieve concepten en bedrijven is het vaak al genoeg informatie te ontsluiten en mitigerende acties te definiëren om daarmee risico's voor potentiële investeerders inzichtelijk te maken en/of weg te nemen. Een voorbeeld hiervan is het project *End of Waste*. Dit is een onderzoek naar de oplossingen voor de afvalproblematiek aangezien het noodzakelijk is om de recyclingpercentages te verhogen om de circulariteit te verbeteren. Hierdoor kan de behoefte aan nieuwe fossiele grondstoffen verminderd worden en de hoeveelheid afval die wordt verbrand of gestort worden beperkt.

Wanneer de ontwikkeling vanuit de marktpartijen niet voldoende is, kan propositiebegeleiding worden ingezet waarbij individuele bedrijven worden geholpen met hun Business Development. Een voorbeeld hiervan is het *Fastlane 2023* Acceleratorprogramma om de groei van jonge ondernemingen in de agrifoodsector te versterken om zo financiers aan te trekken, of het *Business Innovation Program Food 2023* een vroege fase supportprogramma voor impact pioniers samen met de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen.

Mocht uit marktontwikkeling en propositiebegeleiding blijken dat er sprake is van een gebrek aan financiering in de markt (marktfalen), dan kan Invest-NL Business Development een (financieel) product ontwikkelen. Dit is gericht op het verbeteren van toegang tot financiering aangeboden door marktpartijen om het financieringslandschap aan te vullen.

Er zijn in 2023 vijf producten ontwikkeld. Voorbeelden van producten in 2023 zijn *Circular Venture Building* waarbij een best practice voor circular venture building is gedefinieerd, *Circular Solar* dat als doel heeft het opschalen van circulaire hoogrendements zonnepanelen productie in Nederland en dat daarvoor inmiddels een Nationaal Groeifondsaanvraag (NGF) toegekend heeft gekregen, en *WarmingUp Tool* dat helpt bij het ontwerp van toekomstbestendige warmtenetten en nu als beta versie beschikbaar is voor partijen die geïnteresseerd zijn in het ontwikkelen van een warmtenet.

Naast de ontwikkelactiviteiten die ik heb genoemd, heeft Invest-NL ook in opdracht van het Ministerie van OCW een programma uitgevoerd gericht op de verduurzaming van onderwijshuisvesting. Veel schoolgebouwen

zijn verouderd en hebben een slecht binnenklimaat, zijn nauwelijks geïsoleerd en niet voorzien van energieopwekking. Door standaardisatie van zowel vraag als aanbod, helpt Invest-NL met de optimale organisatievorm en een sluitende businesscase om dit grootschalig te realiseren en financieerbaar te maken.

Impact

Invest-NL voert een impactbeleid waarbij alle investerings- en ontwikkelactiviteiten worden beoordeeld op welke impact ermee gerealiseerd kan worden. Impact maken is een vereiste om in aanmerking te komen voor financiering door Invest-NL of ondersteuning vanuit de ontwikkeltak. Om de impact van de financieringen te kunnen toewijzen, heeft Invest-NL zich aangesloten bij de principes van *Platform Carbon Accounting Financials* (PCAF). PCAF bevordert de transparantie en het bewustzijn over broeikasgasemissies.

De cijfers met betrekking tot impact zijn opgenomen in tabel 4.

Tabel 4 – Kerncijfers impact

	2023	2022	2021
<i>R&D uitgaven van portfolio-bedrijven</i>	€ 249 mln.	€ 246 mln.	€ 160 mln.
<i>R&D uitgaven van portfolio-bedrijven, aan Invest-NL toe te schrijven</i>	€ 24 mln.	€ 25 mln.	€ 20 mln.
<i>Fte's werkzaam bij portfolio-bedrijven</i>	6.780	5.463	3.091
<i>Fte's werkzaam bij portfolio-bedrijven – aan Invest-NL toe te schrijven</i>	547	380	253
<i>Vermeden CO₂ door portfolio-bedrijven (in ton)¹</i>	643.000	51.200	50.587
<i>Vermeden CO₂ door portfolio-bedrijven – aan Invest-NL toe te schrijven</i>	27.100	1.700	1.747

¹ De sterke toename van vermeden CO₂ in 2023 heeft betrekking op de investering in SIF.

Vooruitblik

In 2023 is het aantal investeringen toegenomen en ik zie ook dat de activiteiten op het gebied van Business Development omvangrijker worden en dat Invest-NL zoals beoogd ook andere departementen bedient. De toegenomen activiteiten van Invest-NL hebben er inmiddels toe geleid dat de grens van € 1 miljard aan investeringen is bereikt in 2024. Dit is een mooie mijlpaal voor de instelling en geeft ook het belang weer van Invest-NL als belangrijke vehikel voor investeringen in innovatie en in de potentie van onze economie.

Het kabinet heeft daarom extra middelen gereserveerd voor Invest-NL en ziet een belangrijke rol voor hen weggelegd. Het kabinet heeft tot en met 2029 € 900 miljoen beschikbaar gemaakt voor Invest-NL om te investeren in innovatieve bedrijven. Door deze aanvullende middelen wordt de slagkracht van Invest-NL vergroot, wat ten goede komt aan de doorgroei van startups naar scale-ups.

Daarmee investeert het kabinet in de economie, innovatie en transitie met de ambitie om te werken aan een duurzaam en maatschappelijk verantwoorde welvaarts- en productiviteitsgroei en brede welvaart. Ik heb er vertrouwen in dat Invest-NL hier een nuttige en belangrijke rol in zal blijven spelen.

Tot slot, heeft Invest-NL in 2023 op verzoek van mijn voorganger verkennende gesprekken gevoerd met de pensioenfondsen en -uitvoerders. Hierin is een eerste inventarisatie gemaakt van de belemme-

ringen die zij ervaren met betrekking tot investeringen in innovaties en transitie. Ik verwacht uw Kamer voor het eind van 2024 hierover te informeren.

De Minister van Economische Zaken,
D.S. Beljaarts